

ابوتراب مشهور به آقا بابا؛ ۳۴۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۸۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۵۵

خط: نسخ، کا: علقمی شافعی، محمد بن عباد، تا: قرن ۹؛ محشی از محمد بن علاء بن ناصر الدین حنفی در ۱۰۲۲ و محمد امین حسینی عاملی در ۱۲۲۰ و عبدالنبی بن علی کاظمی عاملی در ۱۲۴۸ و شیخ جعفر پسرش در ۱۲۵۷ و محمد بن الغدی العامری در ۹۷۰ با خط و مهر اینها و محمد تقی بن محمد باقر شریف؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۸۹گ، ۳۰ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۶-۳۲۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹۶

آغاز: ... اما قریشنا فانا افضلهم ای اغلبهم فی الفضل قوله و الی فی الیبت هی ان ... اما المكسور المشددة قوله قد تفتح همزتها من شواهد ذلك؛ انجام: برابر

از اول «اما مكسوره مشدده» از باب الاول تا پایان کتاب؛ کا: عمر بن عبدالله المنظراوی، تا: جمعه ۲۲ ربیع الاول ۸۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با نشان «بلغ» مقابله گردیده؛ جلد: پارچه، ۲۷۹گ، ۳۱ سطر (۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳۵-۴۵۵]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۲۸

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، کا: صدرالدین بن احمد حسینی، تا: قرن ۱۱؛ پشت صفحه اول این عبارت نوشته شده: «استکبته لنفسی و لمن شاء الله من بعدی و کتبه الفقیر علی صدرالدین بن احمد الحسینی عفی عنهما آمین» و در ذیل آن آقا محمد مهدی عبدالرب آبادی به خط خویش به عربی نوشته اند که احتمال قوی می‌دهم که این خط شارح صحیفه سجادیه سید علیخان می‌باشد. نگارنده با آشنائی به خط مرحوم سید این احتمال را تصدیق می‌نمایم و در این کتابخانه چند قطعه خط ایشان می‌باشد بنابراین با شهادت خط و کاغذ این نسخه در اواخر قرن یازدهم یا اوایل قرن دوازدهم هجری نوشته شده است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۵۰۹ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲-۳۸۱]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۷۴

آغاز: لاحدهما و اغنت عن الثانی؛ انجام: قوله و بعضهم یسب القول بانها نافیة للفارس فی کتاب الشیراذیات.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۱۶گ، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۹۱۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸

آغاز: بان ذلك لیس مقتضیا لخصوص الرفع مبحث لولا؛ انجام: لاحاجة الی بیانه (جواز الا کل اذا لم یکن) (در مبحث خلف اسمیه بر فعلیه)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، ۱۹۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۵×۱۰/۵سم [ف: ۸-۱۳۸]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۸

● المنصف من الکلام علی مغنی ابن هشام = حاشیه

مغنی / نحو / عربی

al-munshif min-al kalām 'alā muḡnī ibn-i hišām = hāšīye-ye moḡnī

اشمونی، احمد بن محمد، ۸۰۱ - ۸۷۲ قمری
ešmūnī, ahmad-e-bn-e mohammad (1399 - 1468)

وابسته به: مغنی اللیب عن کتب الاعراب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)

شرحی است مشهور بر کتاب «المغنی اللیب عن کتب الاعراب» ابن هشام با عناوین «قوله» و «اقول». بنابر آنچه در دیباچه کتاب آمده شارح هنگامی که اشتغال به تدریس «المغنی اللیب» داشته، متوجه شرح شمس الدین محمد بن صایغ حنفی به نام «تنزیه السلف عن تمویة الخلف» و نیز تعلیقه محمد بن ابی زکریا دماینی بر مغنی اللیب و شرح دیگر دماینی به نام «تحفة الغریب» و اشکالات فراوان آن می‌گردد. لذا به خواهش دوستان تصمیم به پاسخ اعتراضات دماینی گرفته سپس شرح شواهد و ایات مغنی را نیز به آن افزوده است. (محمود مرعشی نجفی)

آغاز: بسمله. و صلی الله علیه سیدنا محمد و اله ... الحمد لله الذی خص کتابه بعلم المعارضة و بالاعجاز و جعله تیاناً لكل شیء ... و بعد فقد نظرت عند اقرائی لمغنی اللیب عن کتب الاعراب ما کتبه علیه الشیخ شمس الدین محمد بن صایغ الحنفی ... قوله اما بعد حمد الله الحمد هو الوصف الجمیل ...

انجام: قوله و قد مر ذلك یعنی فی آخر القاعدة الاولى، و الحمد لله علی التمام، و علی نعمه العظام ... و ان یحشرنا فی زمرة نبینا محمد صلی الله علی و آله الصلاة و السلم.

چاپ: مصر، ۱۳۰۵؛ طهران، سنگی، ۱۲۷۳ق، رحلی؛ ایران، ۱۳۰۰ق، ۳۶۶ص؛ ۱۲۹۲ق، ۳۶۷ص؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۰، رحلی، ۳۶۶ص

[مشار ۹۲۰؛ معجم المطبوعات ۱/۱۱۴۳؛ کشف الظنون ۲/۱۷۵۲؛ اوقاف بغداد ۱۸۹؛ معجم المؤلفین ۲/۱۴۹۲؛ ریحانة الادب ۳/۲۵۳؛ فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهرية (نحو) ۵۰۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط مؤلف در برگ آخر دیده می‌شود به تاریخ شعبان ۸۶۱ق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با خط خوردگی، مصحح، در آخر

نسخه اجازه مؤلف به ابو محمد محب الدین مقدسی به تاریخ شعبان ۸۶۱ق درج شده، مجاز نسخه را در نزد مؤلف درس گرفته است و در برگ‌های مختلف بلاغ مقابله و بحث دیده می‌شود؛ تملک: محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی در ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماجمذهب، ۲۱۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۳۰-۱۳]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ تملک: محمد حسن ابن

فهرستگان: نسخ‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛